

KIM

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΕΙΜΩΝΑ

Νάντια Πούλου-Μπλέκερ

© TAAL.GR
Χριστούγεννα 2010

*Whenever I want you, all I have to do is
dream
(Everly Brothers)*

Η Κιμ επισκέπτεται συχνά το Ζίλενμπος. Όταν διασχίζει το γεφυράκι πάνω από το κανάλι, τα πουλιά την ξεπροβοδίζουν κρώζοντας δυνατά. Περνάει πρώτα από την μεγάλη εκκλησία κι ανάβει τα κεράκια που έσβησε το αδέσποτο αεράκι. Κοντοστέκεται στους χορταριασμένους τάφους των επισκόπων και των αρχόντων κι ύστερα στρίβει πίσω από την εκκλησία, σ' ένα μικρό σοκάκι, όπου είναι κρυμμένη η παμπ του Χενκ.

Την παμπ του Χενκ δεν μπορείς να τη βρεις αν δεν ξέρεις ακριβώς πού είναι. Ακόμα κι οι πιο επιμελείς από τους τουρίστες που κάνουν το γύρο τού ναού θαυμάζοντας τις αρχιτεκτονικές καινοτομίες για τις οποίες ήταν ξακουστός στην εποχή του, δε βλέπουν κανένα λόγο να μπουν στο στενοσόκακο από πίσω. Αλλά και να μπορούσαν να παρακάμψουν την εγγενή αδιαφορία τους προς κάθε τι μη ορισθέν ως αξιοθέατο και να έμπαιναν στο δρομάκι που μοιάζει με όλα τ' άλλα, θα δυσκολευόντουσαν να καταλάβουν ότι λίγο πιο πέρα, πίσω από την παλιωμένη σφαιλιστή πόρτα και τα θολωμένα παράθυρα, λειτουργεί μια παμπ.

Η μόνη πινακίδα που υπάρχει στο συγκεκριμένο κτίριο είναι ένα μικρό πλακάκι με πάνω του γραμμένο με καλλιγραφικά γράμματα στο μπλε του Ντελφτ: «οικία Χενκ Βαλόι». Κι όντως, έτσι είναι: ο Χενκ μένει εκεί, με τη γυναίκα του, στον πάνω όροφο. Όμως το σαλόνι τού κάτω ορόφου έχει από δεκαετίες μετατραπεί σε παμπ. «Μόνο έτσι μπορούσα να μετρήσω πόσους όρθιους ανθρώπους χωράει το σαλόνι μου» συνήθιζε να λέει χαριτολογώντας ο Χενκ.

Το μεσημέρι, στο μαγαζί του Χενκ, βρίσκεις μόνο την αφεντιά του να ψήνει πίσω από τη μπάρα τον μεσημεριανό καφέ φορώντας ακόμα τις πιτζάμες κι ύστερα ν' ανεβάζει μια κούπα και στην κυρία Βαλόι, η οποία μετά την τελευταία εγχείρηση ανέπτυξε μια παράταιρη αγάπη για το κρεβάτι της, στο οποίο περνάει πια το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου της. Αν όμως τύχει και μπεις το βράδυ, ο χώρος είναι γεμάτος από ένα σταθερό υποσύνολο των κατοίκων του χωριού: εκείνοι που χρόνια τώρα δεν παραλείπουν να περάσουν σχεδόν καθημερινά από εκεί. Σα να είναι το σπίτι τους. Γιατί όταν έξω βρέχει –και βρέχει πολύ στο Ζίλενμπος– τα σπίτια προσφέρουν θαλπωρή, αλλά η καλά κρυμμένη παμπ προσφέρει κάτι ακόμα: την μετατροπή της αλκοόλης σε λέξεις και σκέψεις που καμιά δε μοιάζει με την άλλη – εκτός κι αν τις δεις στο τηλεσκόπιο της μη μέθης, οπότε κι όλες αρχίζουν να μοιάζουν επικίνδυνα μεταξύ τους.

Βέβαια, σε ένα τέτοιο μέρος, δύσκολα θα συναντήσεις τους ευσεβείς χωριανούς οι οποίοι κάθε Κυριακή και εορτή συναντιούνται στην μεγάλη εκκλησία πιο πέρα, μη παραλείποντας για μια ακόμη φορά να ευχαριστήσουν τον καθολικό Θεό για το γεγονός ότι ο ναός επιβίωσε της προτεσταντικής λαίλαπας.

Όχι, στην παμπ πηγαίνουν μόνο όσοι κοινωνούν καθημερινά το αλκοόλ το επιούσιο, όσοι ξέρουν να εκτιμούν την μοναστηριακή βαρελίσια μπύρα την οποία πηγαίνει ο ιδιοκτήτης της αυτοπροσώπως και τη φέρνει από το γειτονικό Βέλγιο. «Αν δεν ήταν αυτή η καταραμένη η μπύρα δε θα πήγαινα ποτέ στο εξωτερικό» έχει πει πολλές φορές ο Χενκ, μη δίνοντας σημασία στο γεγονός ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση το ταξίδι στο «εξωτερικό» είναι τρία τέταρτα σ' έναν αγροτικό δρόμο και θα ήταν ακόμα λιγότερο αν δεν αρνιόταν πεισματικά ν' αλλάξει την σακαράκα του. Η απόσταση ήταν σαφώς μικρότερη της απόστασης από το Άμστερνταμ, άλλη μια πόλη στην οποία δεν είχε πάει. Κι όταν κάποιος τον ρωτούσε γιατί δεν ήθελε να πάει στο εξωτερικό, απαντούσε: «γιατί, μήπως έχει καταδεχτεί ποτέ το εξωτερικό να έρθει σε μένα;» κι ύστερα γελούσε κι αυτός και γελούσαν πάντα κι οι θαμώνες οι οποίοι δε φαίνονταν να βαριούνται ποτέ το συγκεκριμένο αστείο.

Εκείνος που σπάνια γελούσε με τα αστεία του Χενκ ήταν ο γερο-Φάμπιαν, επώνυμο Φαν Τριστ. Κι αυτό γιατί με τα χρόνια δεν άκουγε πια και τόσο καλά – ίσως αυτός να ήταν κι ένας λόγος που είχε αντικαταστήσει τη συμμετοχή στις ομαδικές ριπές γέλιου με ένα μόνιμο αδιατάρακτο χαμόγελο το οποίο δε φαινόταν να τροφοδοτείται αλλά ούτε και να πτοείται από εξωτερικούς παράγοντες.

Όσο τον θυμόταν ο Χενκ το γερο-Φάμπιαν, ήταν χήρος. Η κυρά του είχε πεθάνει πριν από πολλά χρόνια, θύμα μιας σπάνιας ασθένειας στο πρώτο στάδιο της οποίας ξεχνάς τα ονόματα των γεωγραφικών τόπων στους οποίους δεν έχεις πάει και στο τελευταίο το μόνο που θυμάσαι είναι οι κουβέντες που σου έλεγε η μάνα σου όταν ήσουν νεογέννητο. Αφότου τους άφησε χρόνους κι ενώ τα παιδιά του είχαν ήδη ξεκινήσει την ενήλικη ζωή τους στο εξωτερικό (Άμστερνταμ ή Βέλγιο, είχε σημασία;) ο γέρος είχε γίνει κάτι σαν τρόφιμος της παμπ. Πήγαινε εκεί από τους πρώτους, πολλές φορές πριν καλά-καλά ο Χενκ βγάλει την πιτζάμα του και την αντικαταστήσει με τα τριμμένα τζιν και πουκάμισα της δουλειάς. Και καθόταν.

«Τσιμπήσατε κάτι για μεσημεριανό κύριε Φαν Τριστ;»

«Ναι, πήρα μια παστή ρέγκα από το κιόσκι στην αγορά. Ξέρεις, φέτος δεν είναι τόσο καλή η ρέγκα όσο πέρυσι. Γενικά, τα τελευταία χρόνια χαλάει η ποιότητα.»

«Μόνο μια ρέγκα; Θέλετε μήπως να σας φτιάξω ένα ψωμάκι με αυγό και τυρί;»

«Να 'σαι καλά Χενκ, αλλά δε θα πάρω. Στην ηλικία μου αυτό είναι αρκετό για το μεσημέρι. Μόνο αν θες, παρακάλεσε τη γυναίκα σου να μου κρατήσει ένα μπολ σούπα απόψε. Αν φτιάξει σούπα.»

Κάπως έτσι ήταν οι απογευματινές συζητήσεις με τον κύριο Φαν Τριστ. Άλλοτε για τον καιρό, άλλοτε για το φαγητό, άλλοτε για το θέμα της μέρας σύμφωνα με τις εφημερίδες τις αραδιασμένες στο μεγάλο τραπέζι, όπως «η βασίλισσα στραμπούληξε τον αστράγαλό της κατά την επίσκεψη στις Φιλιπίνες», «η βία στις μεγαλουπόλεις αυξήθηκε κατά 13% σε σχέση με πέρυσι», «ο ιμάμης και ο εφημέριος του Ρότερνταμ τσακώθηκαν μπροστά στις κάμερες για το θέμα των γυναικών ιερέων».

Όχι ότι σ' αυτές τις συζητήσεις ο γερο-Φάμπιαν είχε πολλά να πει. Άφηνε το Χενκ κι ενίοτε κάποιον άλλο θαμώνα που είχε έρθει νωρίς να συζητάνε, κι αυτός κουνούσε το κεφάλι όποτε συμφωνούσε με κάτι από τα λεχθέντα. Κι αν πολλοί θα αμφέβαλαν ότι μπορούσε ν' ακούσει τα πάντα από τις συζητήσεις, ο κύριος Φαν Τριστ άκουγε πάντα πρώτος απ' όλους τις σιωπές κι αναλάμβανε συχνά να τις γεμίσει με εκείνη ακριβώς τη φράση που θα έκανε τους παρευρισκομένους να συνεχίσουν την κουβέντα. Κι ύστερα αποσυρόταν ξανά στη σιωπή της γωνίτσας του, πίνοντας το απογευματινό του τσάι και πότε- πότε κουνώντας το κεφάλι του σε δείγμα κατάφασης σε κάτι που αντιλαμβανόταν στην ατμόσφαιρα, μια κουβέντα ή κάτι άλλο που κανείς δεν έμπαινε στον κόπο να ψάξει τι ακριβώς είναι.

Κι έτσι περνούσε η ώρα και μετά το τσάι ο Χενκ τού σέρβιρε μια μπύρα και ο κύριος Φαν Τριστ την έπινε αργά, ξεχνώντας πότε-πότε να σκουπίσει τον αφρό που του λέρωνε τα χείλη. Ένα τσαγάκι, δυο τρεις μπύρες και λίγο φαγητό από την κυρία Βαλόι: σίγουρα ένας μικρός λογαριασμός για κάποιον που καθόταν στο μαγαζί από τότε που άνοιξε μέχρι τότε που έκλεινε. Αλλά κανείς δεν απόπαιρνε τον κύριο Φαν Τριστ και σίγουρα όχι ο Χενκ. Μέχρι κι η γυναίκα του κατέβαινε κάποιες φορές αυτοπροσώπως για να φέρει το φαΐ στον πιο φανατικό πελάτη τους.

Ο Χενκ έγγραφε όλα τα χρωστούμενα σ' ένα μπλοκάκι κι έπαιρνε το μερτικό του μια φορά το μήνα, πάντα με έκπτωση, πάντα στρογγυλοποιημένο προς τα κάτω. Στην αρχή ο κύριος Φαν Τριστ επέμενε να πάρει ο Χενκ την κάρτα από την τράπεζά του μαζί μ' ένα χαρτί πάνω στο οποίο είχε γράψει τον κωδικό, και να πάει να πάρει στο μηχάνημα όσα του αναλογούσαν. Όμως ο Χενκ δεν το έκανε. Ήξερε ότι στο χωριό λεγόντουσαν πολλά για όλους και όχι πάντα τα καλύτερα.

Για παράδειγμα ότι κάνει αυτά που κάνει για να πάρει μερτικό στην κληρονομιά του κυρίου Φαν Τριστ, μια και τα παιδιά του τον είχαν

ξεχασμένο και ζήτημα να πήγαιναν μια φορά το χρόνο να τον επισκεφτούν. Φαντάσου να πήγαινε με την κάρτα τού γέρου στην τράπεζα... τι κουρνιαχτός θα σηκωνόταν. Το χωριό ήταν πολύ μικρό και γι' αυτό τα πιο εμφανή πράγματα μεγεθυνόντουσαν παράταιρα, τη στιγμή που οι λιγότερο ορατές πλευρές τής πραγματικότητας, μαράζωναν από την έλλειψη προσοχής και ερμηνείας.

Η λύση βρέθηκε τελικά. Ο Χενκ έκοβε κάθε μήνα ένα λογαριασμό με το συνολικό ποσό στο όνομα ενός γείτονα ο οποίος είχε επωμιστεί το μηνιαίο κουβάλημα του κυρίου Φαν Τριστ στην τράπεζα για να εισπράξει τη σύνταξή του. Ο γείτονας φρόντιζε να καταλήγουν τα χρήματα στον Χενκ, κρατώντας για τον κόπο του δυο γκίλντες, μια κίνηση η οποία σε Ολλανδικό έδαφος δε θα πρέπει να ερμηνευτεί σαν ιδιοτέλεια, αλλά σα μια φυσική ροή των πραγμάτων.

Όπως φυσική ροή των πραγμάτων ήταν και το να κάθεται ο κύριος Φαν Τριστ πάντα στην ίδια καρέκλα της παμπ, με την πλάτη στον τοίχο και καλή θέα σε όλο το χώρο, λίγο μακρύτερα από τη θέρμανση, για να μη ζεσταίνεται πολύ. Όταν τέλειωνε το φαί του έπινε την τελευταία μπίρα τής ημέρας, γέρνοντας ανάμεσα στις γουλιές το κεφάλι του προς τα πίσω. Κι όταν το ποτήρι άδειαζε, σιγά-σιγά ερχόταν και ο ύπνος. Τον είχαν μάθει όλοι κι ήξεραν ότι λίγο η κουφάμαρά του, λίγο τα γεράματα, πια δεν τον ένοιαζε αν γινόταν χαμός, αυτός θα έπαιρνε τον υπνάκο του, κάποιες φορές παραμιλώντας, κάνοντας νεύματα με το κεφάλι ή τα χέρια του. Κάθε θαμώνας, όσο πιωμένος κι αν ήταν, είχε αναλάβει από ένα μερίδιο ευθύνης για να τον προσέχει μη τυχόν και πέσει από την καρέκλα του. Πολλές φορές όταν ο γέροντας έκανε κάποια χειρονομία έβλεπε κάποιον να πηγαίνει προς το μέρος του, έτοιμος να τον πιάσει.

Ο γέροντας κοιμόταν και πάλευε με τα όνειρά του κάθε μέρα, μέχρι τη στιγμή που θα έκλεινε η παμπ. Τότε ο Χενκ θα τον ξυπνούσε ευγενικά και θα επέμενε να τον πάει με το αυτοκίνητο στο σπίτι του, πράγμα το οποίο και έκανε - μια ακόμα αντιεμπορική αγγαρεία, για την οποία όμως δεν παραπονιόταν. Ο κύριος Φαν Τριστ είχε γίνει μέρος του σκηνικού αλλά και τον διαδικασιών που έπρεπε να είχε στο νου του το ζεύγος Βαλόι πριν κλείσει το μαγαζί. Ελάχιστες ήταν οι φορές που ο γέρος είχε φύγει μόνος του. Όσο περνούσε ο καιρός, παραδιδόταν στον ύπνο του όλο και περισσότερη ώρα. Κανείς δεν τον ενοχλούσε, κανείς δεν τον απόπαιρνε, αν κι εδώ κάποιες φορές το προφανές αμφισβητήθηκε: «Δεν ξέρω αν κοιμάται πάντα και συνέχεια» είχε ψιθυρίσει ο Χενκ στην ομήγυρη. «Ένα απόγευμα που ήρθε για το τσαγάκι του, μου έπιασε κουβέντα για μια από τις συζητήσεις που κάναμε χτες το βράδυ, όταν όλοι νομίζαμε ότι κοιμόταν. Τα είχε ακούσει όλα με το νι και με το σίγμα. Φαίνεται ότι όταν γεράσει

κάποιος δεν κοιμάται ακριβώς, απλά κλείνει τα μάτια του και σιγά-σιγά μαθαίνει να βλέπει με αυτά κλειστά, μια τέχνη που αργά ή γρήγορα θα του φανεί χρήσιμη.»

***

Η Κιμ επισκέπτεται συχνά την παμπ του Χενκ στο Ζίλενμπος. Μόλις τη βλέπει ο κύριος Φαν Τριστ χαμογελάει και της λέει να έρθει να κάτσει δίπλα του. Κι αυτή το κάνει. Κάθεται δίπλα στο γέρο, του πιάνει το χέρι κι αρχίζουν να μιλάνε. Για την εποχή λίγο πριν τον πόλεμο, για την ημέρα που οι γονείς της Κιμ μετακόμισαν μαζί της στο σπίτι απέναντι από το πατρικό του κυρίου Φαν Τριστ, τότε που όλοι τον φώναζαν απλά «Φάμπιαν». Για την πρώτη φορά που είδε ο ένας τον άλλο. Για τα πρώτα τους παιχνίδια με νοήματα, καθισμένοι πίσω από τα τζάμια των σπιτιών τους, τα οποία τα χώριζε όχι μόνο ο δρόμος αλλά και η άρνηση των γονιών τους να δεχτούν να ανταλλάξουν κάτι παραπάνω από μια ξερή «καλημέρα» με έναν καθολικό ή έναν Εβραίο αντίστοιχα.

Κι όμως, τα παιδιά βρήκαν το δρόμο το ένα προς το άλλο στην αυλή του σχολείου, στα παιχνίδια ανάμεσα στο μπουλούκι των παιδιών της ηλικίας τους. Σιγά-σιγά ο Φάμπιαν κι η γειτόνισσά του ανακάλυψαν και τα μέρη όπου μπορούσαν να κάθονται μόνοι τους, μακριά από τα εξεταστικά βλέμματα των χωρικών. Και τότε έπιανε ο ένας το χέρι του άλλου, όπως και τώρα, στην παμπ του Χενκ. Και τότε μιλούσαν με τις ώρες, για το τι θα κάνουν όταν μεγαλώσουν, για το ότι θα φύγουν από το Ζίλενμπος, να πάνε στην κοντινή μεγάλη πόλη όπου είχαν ακούσει ότι δεν είχε σημασία σε ποια εκκλησία πας κι ανάβεις το κερί σου, ότι ήταν αρκετά μεγάλη ώστε να μπορείς να πιάσεις το χέρι του άλλου στο δρόμο χωρίς να φοβάσαι.

Μιλούσαν με τις ώρες, αλλά ερχόντουσαν και στιγμές που σιωπούσαν, αγκαλιά ο ένας με τον άλλο, κι η αγκαλιά τους ήταν σα μια ησυχία που όσο περνούσε η ώρα μεγάλωνε τόσο πολύ, ώστε κι οι δυο τους να μπορούν ν' ακούσουν πλέον πεντακάθαρα τον ήχο της πάχνης να πέφτει πάνω στο χορτάρι.

Έτσι πέρασαν μαζί μια εποχή εξερευνήσεων του Ζίλενμπος κι ανακάλυψαν όλα τα σημεία όπου δεν μπορούσε να σε δει το μάτι κανενός θεού. Μια μέρα όπου η βροχή είχε πάρει να δυναμώνει τόσο που έβρισκε τα κεφάλια τους περνώντας ανάμεσα από τα πλατιά φύλα του δέντρου στη ρίζα του οποίου είχαν αναζητήσει καταφύγιο, ο νεαρός Φάμπιαν ανασκόλησε λίγο το υγρό χώμα, έκοψε μια ανεμώνη του δάσους και την έδωσε στην Κιμ. Όπως την μύριζε η Κιμ, ένα κόκκινο χρώμα έβαιγε τα μάγουλά της κι ο Φάμπιαν διαπίστωσε για πρώτη φορά ότι το άσπρο χρώμα στο δέρμα της

Κιμ ήταν πιο διάφανο κι από τα πέταλα του λουλουδιού, τόσο διάφανο, που μπορούσες να δεις απέναντι, κάπου μακριά, εκεί που τα τοπία δεν είχαν δέντρα και σπίτια, αλλά αποχρώσεις της λύπης από τα απογεύματα, όταν όλα στο σπίτι μοιάζουν άυλα και μένουν μόνο οι σκιές να συγκρατούν τα αντικείμενα στη θέση τους.

Μέχρι που ήρθε ένας καιρός και η λύπη άρχισε να ξεφεύγει από τα μάγουλα της Κιμ. Ο Φάμπιαν την έβλεπε όλο και συχνότερα μπροστά του, σε μέρη που δεν τα περίμενε: στο βλέμμα του κωδωνοκρούστη κάθε Κυριακή στην εκκλησία, στα δάχτυλα του παντοπώλη όταν τύλιγε την τελευταία κονσέρβα με φασόλια που είχε μείνει στο ράφι, στο μόνιμο χαμήλωμα του κεφαλιού του γραμματέα της κοινότητας ο οποίος λες κι είχε βαρέσει κάπου το κεφάλι του και σε μια κρίση αμνησίας είχε ξεχάσει πόσο χαρούμενος ήταν πριν – πριν από τι; Τον πόλεμο;

Ο Φάμπιαν νόμιζε πάντα ότι ο πόλεμος είναι στρατιώτες που πολεμούν στο μέτωπο, σαν τα στρατιωτάκια που είχε στο τσίγκινο κουτί για να παίζει. Αλλά είχε πια έρθει η εποχή όπου όλοι έλεγαν ότι έχει πόλεμο και κλεινόντουσαν στο σπίτι τους νωρίς για να τον αποφύγουν. Το μόνο που είχε αλλάξει ήταν η λύπη η απλωμένη πάνω σε όλα σαν το σεντόνι ενός φαντάσματος, σαν κάτι πιο υγρό και μόνιμο από τα πρώτα χιόνια του χειμώνα.

Μια μέρα, εκείνο που κάλυπτε τα πάντα πήρε τη μορφή της απουσίας. Ήταν η μέρα που ο Φάμπιαν πήγε στην τάξη κι είδε την άδεια καρέκλα στο θρανίο της Κιμ. Υπέθεσε ότι ήταν άρρωστη. Όταν γύρισε στο σπίτι του, στήθηκε στο παράθυρο και περίμενε να δει κάποια κίνηση στο σπίτι απέναντι. Η μάνα του ήρθε και τράβηξε με δύναμη τις κουρτίνες. Ο Φάμπιαν τις ξανάνοιξε με τέτοια δύναμη που παρατρίχα να ρίξει το κουρτινόξυλο. Κάθισε με τις ώρες και κοιτούσε, αλλά το σπίτι απέναντι φαινόταν ξαφνικά τόσο έρημο. Το σκοτάδι άρχισε να πέφτει αλλά κανένα φως δεν άναψε από μέσα. Ο άνεμος άρχισε να φυσάει αλλά καμία φλόγα δε φάνηκε να τρεμοπαίζει μέσα από τα παράθυρα. Υπέθεσε ότι η οικογένεια της Κιμ είχε φύγει για λίγο, για κάποια έκτακτη δουλειά. Πριν προλάβει να ρωτήσει τη μάνα του για τους γείτονες, ένας παγωμένος άνεμος φύσηξε μέσα στην ψυχή του κι όλα έγιναν σκοτάδι.

Ξύπνησε στο κρεβάτι της σοφίτας τρέμοντας από τον πυρετό. Από το παραθυράκι παρατηρούσε ένα φύλλο της καστανιάς του κήπου, η οποία ξεπερνούσε σε ύψος ακόμα και το σπίτι τους. Παρότι έτοιμο να πέσει, το φύλλο πρόβαλε αξιοσημείωτη αντίδραση στις φιλότιμες προσπάθειες του αέρα να το ρίξει. Η παρατήρηση του τρόπου που χόρευε, που πήγαινε με την ροή του ανέμου για να κάνει την τελευταία στιγμή έναν ελιγμό που το γλίτωνε να πέσει στο έδαφος, ήταν για το Φάμπιαν ένας πρώτης τάξεως

τρόπος για να αδειάσει το μυαλό του και να μη σκέφτεται. Δεν ήθελε να σκέφτεται, δε ήθελε να ανασαίνει, δεν ήθελε να υπάρχει. Και τα κατάφερε. Τον πήρε ένας βαθύς και άδειος ύπνος. Όταν ξύπνησε, το φύλλο δεν ήταν πια στη θέση του.

Η Κιμ κι η οικογένειά της δεν ξαναγύρισαν και κανείς δεν ήξερε πού είχαν πάει. Ακούστηκαν κάποιες φήμες ότι έπρεπε να φύγουν γιατί τους κυνηγούσαν οι κατακτητές οι οποίες αλληλοαναιρέθηκαν με τις φήμες ότι είχαν φύγει γιατί είχαν συνεργαστεί με τους κατακτητές. Έπρεπε να περάσουν πολλά χρόνια, να τελειώσει ο πόλεμος, να πεθάνει ο πατέρας του, να παντρευτεί ο Φάμπιαν, να ανοίξει το δικό του σπιτικό μέχρι να έρθει η ώρα για να μάθει.

Εκείνο τον χειμώνα, η μάνα του ήταν άρρωστη στο μοναστήρι όπου την είχαν σε μόνιμη περίθαλψη για μια ασθένεια από αυτές που θρέφονται από τις τελευταίες μέρες ενός ανθρώπου. Ο Φάμπιαν είχε πάει την καθιερωμένη επίσκεψη για να τη δει.

«Συχώρα με» είπε η μάνα του.

«Σε συγχωρώ» της είπε, βλέποντας το θάνατο να έχει φύγει πια από το προσκεφάλι της και να 'χει ξαπλώσει δίπλα της.

«Δεν καταλαβαίνεις» είπε με δυσκολία. «Η Κιμ...»

Η γριά συσπαζόταν από τον πόνο. Ο Φαν Τριστ κράτησε το χέρι της κι έριξε ένα αυστηρό βλέμμα στο θάνατο. Όποιες βλέψεις κι αν είχε, η μάνα του έπρεπε να τελειώσει αυτή τη φράση.

«Την Κιμ την πήραν εκείνη τη μέρα οι Ναζί. Και τους άλλους. Συχώρα με.»

Η μάνα άρχισε να τρέμει και τα λόγια της γινόντουσαν όλο και πιο ακατάληπτα.

«Εγώ... Εγώ τους κατέδωσα» είπε και τα χείλη της ξεκίνησαν να πουν ξανά «συχώρα με» αλλά δεν πρόλαβαν.

***

«Κύριε Φαν Τριστ, σήκω να σε πάω στο σπιτάκι σου. Έχει παγωνιά έξω κι αν περιμένουμε κι άλλο δε θα πηγαίνει πια το αυτοκίνητο.»

Ήταν μια μέρα από εκείνες όπου όλα και όλοι αναγκάζονται να προσαρμόσουν το πρόγραμμά τους στις απαιτήσεις της θερμοκρασίας, σε μια προσπάθεια ν' αποφύγουν τη συνειδητοποίηση ότι η παγωνιά δεν ήταν κάτι που τους περιέβαλλε, αλλά κουβαλούσαν το σπόρο της συνέχια μέσα τους. Ο κύριος Φαν Τριστ δεν φάνηκε ν' ακούει τις παραινέσεις του Χενκ και τούτη τη φορά δεν έφταιγε η ηλικία.

Μόλις οι θαμώνες κατάλαβαν τι είχε συμβεί, έμειναν σιωπηλοί να κοιτάζουν μία ο ένας τον άλλο, μία τον κύριο Φαν Τριστ ακίνητο στην καρέκλα, σαν κέρινο ομοίωμα. Κι ύστερα άρχισαν όλοι μαζί να τραγουδάνε ένα παλιό Ολλανδικό τραγούδι για το θάνατο και το πιτό, ενώ ο Χενκ είχε βγει έξω για να κανονίσει τις πρακτικές λεπτομέρειες.

«Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του», είπε κάποιος. «Θα πάει τουλάχιστον να βρει τη γυναίκα του τη συχωρεμένη».

«Θα πάει να βρει την Κιμ να λες», απάντησε με εμφανή συγκίνηση ο κύριος Σέλεν, ο οποίος μπορούσε να καυχηθεί ότι ήξερε τον κύριο Φαν Τριστ καλύτερα απ' όλους. Έστω κι αν αυτό σήμαινε ότι τον ήξερε κι αυτός τόσο λίγο όσο επέτρεπε σ' αυτήν τη γενιά ακόμα κι η πιο εγκάρδια φίλια.

«Ποια;» ρώτησε ο ίδιος θαμώνας ο οποίος εμφανώς είχε γεννηθεί μετά τον πόλεμο.

«Την Κιμ» ξανάπε ο Κύριος Σέλεν, «μια Εβραιοπούλα γειτόνισσά του. Την πήραν μια μέρα οι Ναζί μαζί με την οικογένειά της. Είπαν πως κάποιος από το χωριό τούς είχε καταδώσει. Όποτε του μίλαγες για την Κιμ του μακαρίτη, από τη μια έλαμπε το πρόσωπό του και φαινόταν δέκα χρόνια νεότερος. Από την άλλη, τουλάχιστον μια φορά τον έχω πιάσει να δακρύζει κι όταν τον ρώτησα γιατί, κατάλαβα ότι ήτανε γι' αυτήν. Να με συγχωρέσει ο Θεός, αλλά ούτε για τη γυναίκα του δεν τον είδα να κλαίει, ενώ για την Κιμ... Πριν από κάμποσα χρόνια είχαμε μάθει ότι τα ονόματα της Κιμ και της οικογένειάς της βρέθηκαν στη λίστα με τα θύματα του Μπούχενβαλτ. Αλλά κανείς δεν τόλμησε να πει τίποτα στο γέροντα. Τι να πεις σε κάποιον που επέμενε μέχρι πριν λίγες μέρες ότι η Κιμ δεν πέθανε κι ότι μέχρι πρόσφατα συναντιόντουσαν τακτικά και τα λέγανε;»

Ο Κύριος Σέλεν σήκωσε το ποτήρι με την μπύρα του κοιτώντας προς το μέρος του γέρου.

«Όνειρα γλυκά κύριε Φαν Τριστ, όνειρα γλυκά.»